

срѣдства, възлиза на 559, въ които преподаватъ и обучаватъ 899 учители на всичко 34,432 ученици. Тѣзи сведения се отнасятъ до 1910/1911 учебна година. Презъ следнитѣ две години до момента на Балканската война, горнитѣ числа сж увеличени още повече.

Съответнитѣ цифри общо за Царството сж следнитѣ :

Училища	5,400
Учители	13,461
Ученици	520,818

Отъ съпоставянето на горнитѣ данни излиза, че Ромъния взима отъ българскитѣ училища следнитѣ части :

Отъ училищата	10.4%
Отъ учителитѣ	67 „
Отъ ученицитѣ	66 „

По отношение къмъ пространството на отстѣпената територия, училищата, които прѣминаватъ къмъ Ромъния, сж пропорционално повече, отколкото съответствува на тази територия, която, както видѣхме, съставя 7.8⁰/₀ отъ общата територия на Царството.

Учителитѣ и ученицитѣ, обаче, сж въ по-малка пропорция, нежели съответствуещата на тази частъ територия. Това означава, че въ отстѣпената на Ромъния територия училищата сж относително по-много, а учителитѣ и ученицитѣ по-малко, отколкото съразмѣрно въ Царството. Това по отношение на пространството на територията. По отношение, обаче, на населението, тукъ съразмѣрната частъ на училищата, учителския персоналъ и ученицитѣ е по-голѣма, нежели изобщо въ Царството. Така, процентътъ на отстѣпеното съ територията население, както видѣхме въ предидната глава за населението, е 6.5⁰/₀ т. е. по-малкъ, отколкото процентътъ на отстѣпенитѣ училища (10.4⁰/₀), учителския персоналъ (6.7⁰/₀) и ученицитѣ (6.6⁰/₀).

Следвателно, по отношение на грижата за образователното дѣло въ страната, Царството загубва по-голѣма ценностъ, отколкото съответствува на изгубеното население.

2. Народности и училища

Въ зависимостъ отъ източника на издържката и националната принадлежностъ, училищата въ отстѣпената областъ се разпредѣлятъ така :

	Брой	%
Български	269	48.1
Турски	251	44.9
Татарски	33	5.9
Арменски	3	0.5
Еврейски	1	0.2
Нѣмско-протестански	1	0.2
Липовански	1	0.2
Всичко	559	100.0

Отъ горнитѣ данни се вижда, че въ отстѣпената територия най-много сж българскитѣ училища (народни и частни), после идатъ турскитѣ, на трето мѣсто стоятъ татарскатѣ, а следъ тѣхъ арменскитѣ, еврейскитѣ, немскитѣ

и липованскитѣ. Въ сжщия редъ по численостъ вървятъ и съответнитѣ народности. Мнозинството, както знаемъ, отъ населението принадлежи на българския елементъ, после следватъ турцитѣ, татаритѣ, арменцитѣ и пр. Циганитѣ, които по численостъ сж повече отъ татаритѣ, нѣматъ специални училища : тѣ се обучаватъ въ турскитѣ училища преимуществено и отчасти въ българскитѣ, въ зависимостъ отъ това, дали сж мохамедани или православни.

Въ зависимостъ отъ броя на жителитѣ отъ всѣка народностъ, относителната цифра на тѣзи училища се движи между 1.4 и 2.9 на 1000 души жители, както показватъ следнитѣ данни :

Народности	Брой на жителитѣ	Брой на училищата	На 1000 ж. се падатъ срдно училища
Българи	139,267	269	1.9
Турци	106,568	251	2.4
Татари	11,718	33	2.9
Арменци	1,784	3	1.7
Евреи	720	1	1.4

Пропорционално съ броя на населението най-много се явяватъ татарскитѣ училища, после идатъ турскитѣ, на трето мѣсто българскитѣ, следъ тѣхъ арменскитѣ и еврейскитѣ. Турскитѣ и татарскитѣ училища се оказватъ повече, защото общо взето селищата, които населяватъ тѣзи народности, сж по-малки, та районътъ на всѣко училище срдно се стѣснява, и после заради туй, защото на много мѣста тѣзи народности се явяватъ въ малцинство между българитѣ, а религиозниятъ фанатизъмъ на това малцинство не допуца обучението въ православни училища. Отъ трета страна, българската държава прави твърде голѣми усилия на малцинствата въобщо и особено на мохамеданскитѣ населения въ България, дето тѣ се явяватъ въ компактни маси, за да поддържатъ свои училища съ обучение на свой матеренъ езикъ и свое вѣроучение.

Колкото за малочислеността на арменскитѣ, еврейскитѣ и пр. училища, то това се дължи преди всичко на твърде голѣмата разпръснатостъ на тѣзи населения, които твърде рѣдко образуватъ самостоятелни религиозни общини. Независимо отъ това, както арменцитѣ, тъй и еврейтѣ, въ повечето случаи предпочитатъ народнитѣ училища, дето обучението се води по-рационално, отколкото частнитѣ на респективнитѣ религиозни общини.

Учителскиятъ персоналъ въ горнитѣ категории училища се разпредѣля, както следва :

Училища	Учители	%	Срдно учители на 1 училище
Български	561	62.4	2.1
Турски	290	32.3	1.2
Татарски	40	4.4	1.2
Арменски	5	0.6	1.7
Еврейски	1	0.1	1.0
Нѣмско-протестантски	1	0.1	1.0
Липовански	1	0.1	1.0
Всичко	899	100.0	1.6

Въ българскитѣ училища учителскиятъ персоналъ е и относително и абсолютно въ много по-голѣмъ брой, отколкото въ останалитѣ